

Kaupunginhallitus 04.10.2021 § 342

§ 342

Valtuustoaloite lasten kuulemisen kehittämisestä (kv-asia)

Valmistelijat / lisätiedot:

Ticklén Marion

Ahonen Sanna

Hänninen Salla

Ihalainen Leena

Kaarnalehto Annika

etunimi.sukunimi@espoo.fi

Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Rinta-aho Harri

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan mukaisen vastauksen valtuutettu Saara Hyrkön ym. 26.4.2021 tekemään valtuustoaloitteeseen lasten kuulemisen kehittämisestä sekä toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:

Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustoaloite

Saara Hyrkkö sekä 21 muuta valtuutettua ovat jättäneet 26.4.2021 päivätyn valtuustoaloitteen koskien lasten kuulemisen kehittämistä. Valtuutetut ovat esittäneet, että lasten kuulemiseen liittyviä käytäntöjä ja

osaamista vahvistetaan eri toimialoilla siten, että myös lapset pääsevät vaikuttamaan, ja että tämä huomioidaan Espoon osallisuusmallia kehitettäessä.

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Osallisuus on hyvinvoinnin edistämistä

Lasten ja nuorten osallisuus lähtee heistä itsestään ja on tärkeää, että heitä kuullaan heidän omassa arjessaan.

Espoon kaupungin hyvinvointityön johtamisesta vastaavat kaupungin johtoryhmä, hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen ohjausryhmä sekä kolme ikäkausittaista hyvinvointityön ohjausryhmää: Lasten ja nuorten, työikäisten ja ikääntyneiden ohjausryhmät. Osallisuuden edistämisen rakenteita vahvistettiin sisällyttämättä se vahvemmin ohjausryhmän työhön vuonna 2021, jolloin osallisuus lisättiin myös ohjausryhmän nimeen.

Kolme ikäkausittaista ohjausryhmää suunnittelevat, seuraavat ja arvioivat poikkihallinnollista hyvinvointityötä. Nämä vastaavat mm. ikäryhmää koskevien hyvinvointitavoitteiden ja toimenpiteiden asettamisesta sekä niiden seurannasta.

Hyvinvoinnin kysymyksissä tiivistä yhteistyötä tehdään muuan muassa alueella toimivien järjestöjen, seurakuntien ja yritysten kanssa. Tärkeitä kumppaneita ovat myös alueen oppilaitokset.

Hyvinvoinnin painopisteet Espoossa pohjautuvat kansalliseen lapsistrategiaan ja YK:n kestävä kehityksen periaatteisiin. Vuosina 2021-2025 hyvinvoinnin edistämässä painopisteenä on lasten ja nuorten hyvä arki. Espoolaisten osallisuudesta raportoidaan osana hyvinvointitietoa.

Mitä on jo tehty / nykytila

Hankkeet

Hyvä näkyviin -hankkeessa Pohjois-Espoossa on käynnistetty yhteistyö alueen päiväkotien sekä koulujen kanssa ja muodostettu monialainen yhteistyöverkosto alueen ammattilaisista. Samalla on kehitetty osallisuuden mahdollistavaa, kaikille mahdollista matalan kynnyksen vapaa-ajan toimintaa. Hankkeessa hyödynnetään myös nuorten omaa osaamista ja vahvistetaan osallisuuden kokemusta alueella.

Kurkkaa Espooseen -kirja on tehty lasten kanssa.

Mun Espoo kartalla -kyselyn yhteydessä, koulu yhteistyön ansiosta saatiin täysin poikkeuksellinen määrä vastauksia nuorilta (kolmannes koko kyselyn vastaajista). Vastaajat olivat kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisia sekä toisen asteen opiskelijoita. Tällaista työtä on tarkoitus jatkaa.

Budjetoi puisto- Suvelan asukaspuiston kehittämässä kokeilimme sovelluspeliä jossa eri leikkivälineistä pystyi valitsemaan Budjetoi Puisto osallistuvan budjetoinnin kokeilussamme Suvelassa tulevan leikkivälineiden valintaan osallistui myös vanhempien polvilla istuneita lapsia, jotka sanoivat mitä laitteita heidän mielestään puistoon tulisi valita

annetuista vaihtoehtoista kohteeseen mieluisimmat, samalla kun laskuri laski vaihtoehtojen kustannuksia.

Toimintamallit

Lastensuojelussa on nuoria kehittämässä toimintaa 16+ ” Nuoret yhteiskehittäjät” Osallisuuden aika ry:n kanssa yhteistyössä. Toiminnassa käytetään vertaisohjaajia.

Myös katu- ja puistohankkeissa on tehty yhteistyötä koulujen ja kirjaston kanssa. Leikkipuistojen suunnittelussa pyritään ottamaan lapset huomioon ja esim. kyselyissä on yleensä maininta, että pyydetään vastaamaan yhdessä lasten kanssa. Suunnitteluvaiheessa tiedotetaan kohteen perusparannuksesta mm. itse kohteessa maastotiedottein. Jos kyseessä on asukaspuisto, tietoa jaetaan myös itse asukaspuiston henkilökunnalle. Lasten kanssa jutellaan myös itse kohteessa maastokäynneillä.

Puistojen suunnittelussa on ollut mukana myös ihan pienimpiä lapsia, mm. Tynnyripuistossa Matinkylässä. Siellä kutsuttiin perusparannettavaan puistoon nimenomaan perheitä ja lapsia kertomaan näkemyksiään leikkivälaineistä. Lapset osallistuivat mm. liimaamalla tarroja paperille.

Myös Espoon keskuksessa Entressen kattoterassin kohennusta on ideoitu alueen nuorten kanssa. Siinä nuoret ottivat hienosti itse jopa vetovastuun ja kaupunki on tukenut tätä.

Koulurakennushankkeissa oppilaat ovat olleet mukana tilojen ja pihojen suunnittelussa. Kaupunkiympäristön kehittämisessä on lasten ja nuorten kanssa kokeiltu mm. lisättyä todellisuutta digikokeiluissa ja järjestetty erilaisia työpajoja koululaisille. Lisäksi koululaiset ovat mm. olleet ideoimassa ja maalaamassa työmaa-aitoja.

Osallistuvaa budjetointia on käytetty lasten ja nuorten kanssa Espoossa sekä päiväkodeissa erilaisissa materiaalihankinnoissa että nuorten omassa osallistuvan budjetoinnin menetelmässä ManiMiitissä.

Espoon osallisuusmalli ohjaa kaupungin toimintamalleja asukkaiden kanssa toimiessa. Osallisuusmallin mukaisesti kaikki espoolaiset voivat vaikuttaa ja osallistua kotikaupunkinsa kehittämiseen.

Mitä suunnitellaan tai tehdään jatkossa

Hankkeet

Hyvä näkyviin-hankkeessa on tavoitteena luoda skaalattava malli edistämään lasten ja nuorten hyvinvointia. Mallissa on keskiössä lasten ja nuorten tukeminen ja nuorten äänen kuuleminen sekä hyvän nostaminen esiin. Mallissa testataan uusia toimintamalleja 6-18-vuotiaiden kanssa.

Henkilöstön koulutus

Olemme tunnistaneet kehittämistarpeen lasten ja nuorten osallistamiseen. Sekä menetelmiä että henkilöstön osaamista on tarkoitus kehittää ja lisätä. Syksyllä 2021 järjestetään koulutuskokonaisuus henkilöstölle nuorten osallisuuden mahdollisuuksien kehittämiseen. Sisältö koulutuksiin nousee espoolaisilta nuorilta heidän kanssaan käytävissä Erätauko-dialogeissa. Kokonaisuudessa keskitytään nimenomaan nuorten osallisuuteen ja nuorten osallisuusmallin ja -koulutuspaketin muotoiluun, sekä osallistuvaan budjetointiin.

Henkilökuntaa kannustetaan kouluttautumaan ja käyttämään erilaisia lapsia ja nuoria huomioivia materiaaleja toiminnan tukena, mm. Katsele palveluita lapsen silmin- verkkokoulutusta sekä Kohti kaikkien kaupunkia! –

käsikirjaa. Henkilöstön oma Osallisuusverkosto järjestää koulutuksia ja henkilökunnan tapaamisia tukemaan osallisuustyökalujen käyttöä. Espoossa on jo käytössä mm. Erätauco-dialogit. Dialogien käyttöä laajennetaan ja syvennetään nyt ensimmäistä kertaa myös nuoriin ja suunnitelmissa ovat myös lasten omat dialogit. Espoo tekee tässä yhteistyötä mm. Lahden kanssa, jossa on kehitteillä Skidialogit, erityisesti lapsille suunnitellut dialogit. Myös lapsikeskeisen palvelumuotoilun käytöstä on keskusteltu. Sosiaalinen media on yksi kanava, joka tavoittaa lapset ja nuoret ja sen käyttöön tarjotaan henkilöstölle lisää koulutusta.

Henkilöstön koulutukset ja toteutusten yhteinen käsittely verkostoissa edistävät yhteistä ymmärrystä ja työkalujen laajempaa käyttöä. Lasten osallisuuden huomioiminen saadaan systemaattiseksi vain koulutuksen ja yhteisten toimintamallien kautta.

Kehitteillä olevat käytännöt

Espoossa on tavoitteena ottaa lapsivaikutusten ennakoarviointi käyttöön. Tällä hetkellä testaamme siihen luotuja uusia lomakkeita. Lapsivaikutusten arvioinnissa on tarkoitus, että käytetään samaa lomaketta kuin muussakin päätöksissä, jolloin lasten näkökulma tulee huomioituksi systemaattisesti kaikessa toiminnassa.

Mun Espoo kartalla -kyselyssä käytettyä koulu yhteistyötä on tarkoitus jatkaa ja saada näin myös jatkossa lasten ja nuorten ääni kuuluviin kyselyissä. Kaupunkisuunnitteluun kaivataan myös lasten ja nuorten ääntä.

Koulurakennushankkeissa käytännöt oppilaiden osallistumiseen ovat vielä hankekohtaisesti vaihtelevia, mutta tavoitteena on yhtenäistää vaikuttamisen polkua lähivuosina. Lastensuojelun asiakasraateja suunnitellaan kehitettäväksi niin, että malli voitaisiin ottaa käyttöön myös muissa toiminnoissa.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle suunnitellaan perhekeskuksia, joissa erityisesti painotetaan lasten ja perheiden kohtaamista ja kuulemista sekä asiakkaiden mukaan ottamista kehittämisessä.

Espoon osallisuusmallin jatkokehittäminen

Espoon osallisuusmallia kehitettäessä edelleen lapset ja nuoret otetaan mukaan mallin kehittämiseen ja varmistetaan näin lasten vaikutusmahdollisuudet. Espoossa kaikenikäisillä asukkailla on ja tulee olla jatkossakin mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja kukoistaa omassa elämässään. Espoo kehittyä asukkaidensa kanssa ja heidän toimestaan ja jokaisen tulee voida kokea olevansa espoolainen. Osallisuuden tavoitteita seurataan osavuositarkastuksissa ja osallisuutta on esitetty myös valtuustokauden tavoitteeksi.

Osallisuustyötä tehdään kaikkialla kaupungissa ja se kuuluu kaikille. Työn koordinointi sijoittuu Konsernihallintoon. Henkilöstö saa tukea myös laajemmalla joukolla kaupungin oman Osallisuusverkoston kautta. Verkosto on avoin kaikille kaupungin työntekijöille ja siihen voi jokainen osallistua oman tarpeensa ja mahdollisuuksiensa mukaisesti. Verkoston toimintaa kehitetään edelleen ja se laajenee jatkuvasti. Tavoitteena on tukea koko henkilöstön osallisuustyötä ja -osaamista.

Haasteena on osassa toimintoja myös se, että projektit ovat välillä pitkäkestoisia. Suunnitteluvaiheesta toteutukseen voi kestää useitakin vuosia. Pienten lasten voi olla vaikea tätä ymmärtää, vuosikin on pitkä aika lapsen elämässä. Lähileikkipuiston remontista on saattanut olla kysely tai tilaisuus 2-3 vuotta sitten, 6-vuotiaan tai silloin 3-4 vuotiaan mielestä

ikuisuus sitten. Pienimmät lapset tarvitsevat myös osallistuakseen aikuisen apua.

Uuden Espoo-tarinan valmistuttua on aika tarkastella myös Espoon osallisuusmallia ja tarvittaessa päivittää sitä. Lasten ja nuorten osallisuus on noussut jo heti uuden valtuustokauden alussa vahvasti puheenaiheeksi ja huomion kohteeksi. Tulevien vuosien aikana tavoitteena on ottaa uusia lapsia osallistavia toimintamalleja ja työkaluja laajasti käyttöön osana osallisuusmallin toimeenpanoa ja kehittämistä.

Päätöshistoria